Europski parlament
2019-2024

USVOJENI TEKSTOVI

P9_TA(2023)0455

Europski izbori 2024.

Rezolucija Europskog parlamenta od 12. prosinca 2023. o europskim izborima 2024. (2023/2016(INI))

Europski parlament,

– uzimajući u obzir Ugovor o Europskoj uniji (UEU), a posebno njegove članke 10. i 14. te članak 17. stavak 7.,

– uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije (UFEU), a posebno njegove članke 20. i 22.,

– uzimajući u obzir Direktivu Vijeća 93/109/EZ od 6. prosinca 1993. o utvrđivanju detaljnih aranžmana za ostvarivanje aktivnog i pasivnog biračkog prava na izborima za Europski parlament za građane Unije koji borave u državi članici čiji nisu državljani[1],

– uzimajući u obzir izvješće svojeg Odbora za ustavna pitanja od 28. travnja 2011. o prijedlogu za izmjenu Akta od 20. rujna 1976. o izboru zastupnika u Europski parlament neposrednim općim izborima,

– uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 4. srpnja 2013. o unapređenju praktičnih rješenja za održavanje izbora za Europski parlament 2014.[2],

– uzimajući u obzir Uredbu (EU, Euratom) 2018/673 Europskog parlamenta i Vijeća od 3. svibnja 2018. o izmjeni Uredbe (EU, Euratom) br. 1141/2014 o statutu i financiranju europskih političkih stranaka i europskih političkih zaklada[3],

– uzimajući u obzir Odluku Vijeća (EU, Euratom) 2018/994 od 13. srpnja 2018. o izmjeni Akta o izboru članova Europskog

---

1 SL L 329, 30.12.1993., str. 34.
2 SL C 75, 26.2.2016., str. 109.
3 SL L 114 I, 4.5.2018., str. 1.

parlamenta neposrednim općim izborima, priloženog Odluci Vijeća 76/787/EZUČ, EEZ, Euratom od 20. rujna 1976.[1],

– uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 26. studenoga 2020. o analizi europskih izbora[2],

– uzimajući u obzir Komunikaciju Komisije od 3. prosinca 2020. o akcijskom planu za europsku demokraciju (COM(2020)0790),

– uzimajući u obzir svoje stajalište od 3. svibnja 2022. o Prijedlogu uredbe Vijeća o izboru članova Europskog parlamenta neposrednim općim izborima, stavljanju izvan snage Odluke Vijeća (76/787/EZUČ, EEZ, Euratom) i Akta o izboru članova Europskog parlamenta neposrednim općim izborima priloženog toj Odluci[3],

– uzimajući u obzir amandmane koje je donio Europski parlament 15. rujna 2022. o Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o statutu i financiranju europskih političkih stranaka i europskih političkih zaklada[4],

– uzimajući u obzir amandmane koje je donio Europski parlament 2. veljače 2023. o Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o transparentnosti i ciljanju u političkom oglašavanju[5],

– uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 14. rujna 2023. o parlamentarizmu, europskom građanstvu i demokraciji[6],

– uzimajući u obzir Odluku Europskog vijeća (EU) 2023/2061 od 22. rujna 2023. o utvrđivanju sastava Europskog parlamenta[7],

– uzimajući u obzir članak 54. Poslovnika,

– uzimajući u obzir izvješće Odbora za ustavna pitanja (A9-0332/2023),

A. budući da je na europske izbore 2019. izašlo 50,66 % birača (povećanje od osam postotnih bodova u usporedbi s 2014.), što je najveći odaziv na izbore za Europski parlament u posljednjih 20 godina, čime je poslana pozitivna poruka da europski građani pokazuju sve veći interes za zbivanja na razini EU-a i da smatraju da zakonodavstvo EU-a utječe na njihov svakodnevni život; budući da je 19 država članica zabilježilo povećan odaziv birača, uz znatna povećanja u odnosu na 2014. zabilježena u Poljskoj, Rumunjskoj, Španjolskoj, Austriji, Mađarskoj, Njemačkoj, Slovačkoj i Češkoj;

---

1 SL L 178, 16.7.2018., str. 1.
2 SL C 425, 20.10.2021., str. 98.
3 SL C 465, 6.12.2022., str. 171.
4 SL C 125, 5.4.2023., str. 485.
5 SL C 267, 28.7.2023., str. 36.
6 Usvojeni tekstovi, P9_TA(2023)0330.
7 SL L 238, 27.9.2023., str. 114.

B. budući da je Odluka Vijeća iz 2018. o izmjeni Akta o izboru članova Europskog parlamenta neposrednim općim izborima sadržavala neka poboljšanja kao što je dodavanje logotipa europskih političkih stranaka na glasačke listiće za izbore za Europski parlament; budući da tu odluku tek trebaju ratificirati sve države članice; budući da bi se predloženim Europski izbornim zakonom koji je Europski parlament usvojio 3. svibnja 2022., koji sadržava važna poboljšanja, riješio trenutačni problem rascjepkanosti u 27 različitih izbornih sustava te bi s pomoću njega izborna pravila postala modernija i ujednačenija unutar EU-a;

C. budući da bi sustav vodećih kandidata mogao potaknuti europsku javnu raspravu i osnažiti europske političke stranke;

D. budući da europski izbori 2019. nisu rezultirali izborom predsjednika Komisije putem sustava vodećih kandidata; budući da je činjenica da europski izborni zakon nije reformiran predstavljala dodatnu prepreku uspješnoj provedbi postupka vodećih kandidata; budući da je ta neuspješna provedba sustava vodećih kandidata razočarala mnoge glasače i smanjila povjerenje u cijeli proces; budući da se takvo razočaranje mora izbjeći na europskim izborima 2024.; budući da izbor predsjednika Komisije ovisi o osiguravanju potpore većine zastupnika u Europskom parlamentu;

E. budući da je preduvjet za učinkovitu provedbu sustava vodećih kandidata to da Parlament može imenovati zajedničkog kandidata za predsjednika Komisije prije nego što Europsko vijeće iznese prijedlog;

F. budući da nekoliko država članica još uvijek nije na odgovarajući način riješilo trajne prepreke i nije provelo odgovarajuće aranžmane za olakšavanje glasovanja građanima s invaliditetom, čime se sprečava smisleno sudjelovanje i zastupljenost tih građana u demokratskim procesima;

G. budući da je potpuno ostvarivanje biračkih prava koja su Ugovorima dodijeljena mobilnim građanima na izborima za Europski parlament i dalje otežano neopravdanim preprekama demokratskom sudjelovanju, uključujući nedostatak osviještenosti o primjenjivim uvjetima i pravilima; budući da je Komisija objavila zakonodavni prijedlog kojim se nastoje riješiti neka od tih pitanja;

H. budući da političke kampanje za europske izbore koje se provode u državama članicama često nisu dovoljno „europski orijentirane”, već njima dominiraju političke rasprave isključivo nacionalne, regionalne i lokalne prirode; budući da političke stranke i kandidati imaju odgovornost na odgovarajući način informirati građane o političkim izazovima na razini EU-a;

Jačanje europske demokracije na izborima 2024.

1. pozdravlja veći odaziv na europskim izborima 2019. i radi na daljnjem povećanju odaziva na europskim izborima 2024.; naglašava da je važno povećati sudjelovanje na izborima; napominje da je potrebno dodatno raditi na povećanju odaziva među mobilnim građanima; žali zbog toga što u Vijeću nije postignut napredak u donošenju novog europskog izbornog zakona koji je Europski parlament usvojio 3. svibnja 2022.; poziva Vijeće da ga što prije odobri; očekuje postizanje kompromisa u Vijeću, uz konsenzus u pogledu cijelog prijedloga Parlamenta;

2. naglašava važnu ulogu europskih političkih stranaka i svih relevantnih društvenih dionika u doprinošenju raspravi o pitanjima europske javne politike i stvaranju europske političke svijesti; međutim, žali što europske političke stranke ne mogu u potpunosti sudjelovati u kampanjama za europske izbore zbog ograničenja u postojećim regulatornim okvirima na razini EU-a i na nacionalnoj razini; potiče europske političke stranke da provode vlastite kampanje za europske izbore; poziva nacionalne i europske političke stranke, kao i, prema potrebi, države članice da poduzmu sljedeće mjere:

   – provode kampanje za europske izbore u skladu s vrijednostima Unije,

   – poštuju demokratske standarde i interna pravila o stranačkoj demokraciji kako bi se posebno zajamčilo da se imenovanje kandidata provodi na demokratski način, uključujući vodeće kandidate za predsjednika Europske komisije,

   – sastave manifeste pravodobno prije izbora,

   – poboljšaju vidljivost europskih političkih stranaka u javnim raspravama i medijskim kampanjama, uključujući njihove nazive i/ili logotipe,

   – dosljedno navode svoje europske partnere u svojim javnim komunikacijama,

   – podržavaju isticanje naziva i/ili logotipa europskih političkih stranaka na glasačkim listićima i materijalima u sklopu kampanje,

   – podižu svijest o novim pravilima za europske političke stranke i europske političke zaklade prije njihova službenog stupanja na snagu,

   – postignu dogovor o tome kako postupati tijekom postizbornog postupka, uključujući pregovore o predsjednicima institucija Unije;

3. podržava akcijski plan za europske kampanje („E-CAP”) koji je sastavilo Tijelo za političke stranke i političke zaklade, posebno u

pogledu vidljivosti vodećih kandidata i europskih političkih stranaka; naglašava važnost rada Tijela za europske političke stranke i europske političke zaklade u informiranju građana;

4. žali zbog činjenice da na europskim izborima 2019. nije primijenjen sustav vodećih kandidata za izbor predsjednika Europske komisije; nadalje žali zbog toga što Europsko vijeće i Europska komisija od 2019. nisu ostvarili napredak u vezi s tim pitanjem, iako su se obvezali na poboljšanje europske demokracije; smatra da je potrebna jasna i vjerodostojna veza između odabira koji su donijeli birači i izbora predsjednika Komisije; poziva europske političke stranke, nacionalne političke stranke i nacionalne vlade da surađuju kako bi osigurale taj ishod na sljedećim izborima; ističe da izbor predsjednika Komisije ovisi o osiguravanju podrške većine zastupnika u Europskom parlamentu kako bi se izborni rezultati u potpunosti uzeli u obzir, kako je predviđeno Ugovorom iz Lisabona;

5. poziva Europsko vijeće da europskim građanima pruži sigurnost u pogledu sustava vodećih kandidata i da okonča praksu pregovaranja iza zatvorenih vrata; potiče Europsko vijeće da u tu svrhu započne savjetovanje dovoljno unaprijed s ciljem provedbe načela vodećeg kandidata u svjetlu ishoda europskih izbora;

6. očekuje od svih europskih političkih stranaka da pravodobno predlože svoje kandidate za mjesto predsjednika Komisije, a najkasnije 12 tjedana prije dana održavanja izbora;

7. poziva na donošenje međuinstitucijskog sporazuma između Parlamenta i Europskog vijeća o sustavu vodećih kandidata u okviru članka 17. stavka 7. UEU-a; traži od predsjednice Europskog parlamenta da odmah započne s radom na pripremi takvog sporazuma; smatra da bi vodeći kandidati te predsjednici europskih političkih stranaka i njihovih klubova zastupnika trebali pokrenuti pregovore odmah nakon europskih izbora 2024. kako bi se u ime Europskog parlamenta dogovorili o zajedničkom kandidatu za predsjednika Komisije prije nego što Europsko vijeće iznese svoj prijedlog;

8. smatra da vodeći kandidat europske političke stranke koja je dobila najveći udio mjesta na izborima za Europski parlament mora prvotno voditi pregovore kako bi se utvrdio zajednički kandidat s najvećom većinom, a kasnije, prema potrebi, isto trebaju činiti drugi vodeći kandidati, razmjerno udjelu mjesta koje su dobile njihove europske političke stranke; predlaže da predsjednik Europskog parlamenta, ako je to potrebno, bude na raspolaganju za usmjeravanje tog procesa;

9. naglašava da će predsjednik Europskog parlamenta biti ovlašten Europskom vijeću priopćiti ime zajedničkog kandidata Parlamenta za mjesto predsjednika Europske komisije;

10. preporučuje da, u slučaju da ne postoji zajednički kandidat Europskog parlamenta za mjesto predsjednika Komisije, predsjednik Europskog vijeća započne savjetovanje s predsjednikom Europskog parlamenta, vodećim kandidatima, predsjednicima europskih političkih stranaka i njihovim klubovima zastupnika, prije nego što Europsko vijeće iznese svoj prijedlog Europskom parlamentu;

11. u tom kontekstu smatra da bi Europsko vijeće trebalo pričekati s iznošenjem svojeg prijedloga za predsjednika Europske komisije dok Europski parlament ne predstavi zajedničkog kandidata, u skladu s odgovarajućim savjetovanjima iz članka 17. stavka 7. UEU-a i načelom lojalne suradnje;

12. podsjeća na to da Europski parlament ima ovlast da izabere svojeg predsjednika;

13. očekuju da europske političke stranke i njihovi klubovi zastupnika donesu „sporazum za parlamentarni saziv” za zakonodavno razdoblje 2024. – 2029. kako bi se osigurala većina u Parlamentu prije imenovanja Komisije, kao temelj za njezin program rada i kako bi se europskim biračima zajamčilo dosljedno postupanje u skladu s ishodom izbora; svaki kandidat za predsjednika Europske komisije mora obećati da će poštovati taj „sporazum za parlamentarni saziv” kako bi dobio većinsku potporu Parlamenta; napominje da je za provedbu takvog sporazuma ključna široka politička potpora;

14. smatra da bi uspostava jedinstvenog zajedničkog europskog dana glasovanja dovela do dosljednijih paneuropskih izbora;

15. podsjeća na odgovornost političkog nadzora koja je Parlamentu dodijeljena Ugovorima; naglašava da odgovornost Komisije prema Parlamentu predstavlja važno načelo unutarnje demokratske kontrole; podsjeća da su saslušanja kandidata za povjerenike i Kolegija povjerenika ključan korak prema daljnjoj demokratizaciji postupka donošenja odluka u EU-u te da ta saslušanja dobivaju na važnosti kao sredstvo kojim Parlament može preuzeti veću ulogu u utvrđivanju programa na razini EU-a;

Sudjelovanje i pravo glasovanja građana

16. smatra da je ključno svim građanima Unije koji imaju aktivno i pasivno biračko pravo, uključujući mobilne građane Unije, građane s invaliditetom i građane u situaciji beskućništva, zajamčiti mogućnost ostvarivanja tog prava;

17. poziva države članice da zajamče pristupačnost izbora uvođenjem mjera kojima bi se osigurali pristup informacijama te pristupačni načini glasovanja, primjerice, upotrebom pomoćnih tehnologija, formata i tehnika kao što su Brailleovo pismo, QR kodovi, veliki font, zvučne informacije, taktilni sadržaji, lako čitljive informacije i komunikacija na znakovnom jeziku; smatra da su kampanje za

podizanje javne svijesti ključne za povećanje odaziva birača i poziva države članice da ulože sve napore u tom pogledu te da u to uključe i organizacije civilnog društva;

18. smatra da je pristup informacijama o izbornoj kampanji nužan uvjet za poboljšanje sudjelovanja građana na izborima; poziva države članice da potiču svoje nacionalne medije da pokrivaju izbore kako bi se europskim građanima omogućilo da ostvare svoje biračko pravo i da si mogu predočiti europsku dimenziju svojeg izbora, među ostalim i u ruralnim područjima;

19. smatra da institucionalna informativna kampanja Parlamenta doprinosi, u suradnji s organizacijama civilnog društva, raspravi o pitanjima europske javne politike i stvaranju europske političke svijesti o parlamentarnoj demokraciji te da služi kao potpora izbornoj kampanji koju vode sve europske političke stranke; pozdravlja koordinirane napore svih institucija EU-a u tom pogledu;

20. ponovno poziva države članice da građanima Unije koji žive ili rade u trećoj zemlji daju pravo glasa na izborima za Europski parlament; poziva države članice da surađuju s Europskim parlamentom i Europskom službom za vanjsko djelovanje kako bi informirale građane Unije u trećim zemljama o europskim izborima i olakšale njihovo sudjelovanje na tim izborima; poziva Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku da potakne ministre vanjskih poslova država članica da razmjenjuju najbolje prakse u pogledu informativnih kampanji i da olakšaju mogućnosti za glasovanje iz inozemstva, uključujući uspostavu pristupačnih birališta izvan EU-a i primjenu poštanskih ili drugih oblika glasovanja na daljinu;

21. žali zbog toga što inovacije koje su Komisija i Parlament predložili neće stupiti na snagu na vrijeme za izbore 2024. jer u Vijeću nije postignut napredak u pogledu Komisijina Prijedloga direktive Vijeća o utvrđivanju detaljnih aranžmana za ostvarivanje aktivnog i pasivnog biračkog prava na izborima za Europski parlament za mobilne građane Unije;

22. potiče uvođenje glasovanja poštom kako bi se osiguralo da nemogućnost odlaska na birališta na dan izbora građane Unije neće spriječiti da ostvare svoje biračko pravo; nadalje, zalaže se za uvođenje komplementarnih alata za olakšavanje glasovanja, kao što su fizičko glasovanje unaprijed i glasovanje putem punomoći, kao i elektroničko i internetsko glasovanje;

23. smatra da je rodna ravnopravnost ključan element za poboljšanje zastupljenosti na izborima; pozdravlja napredak prema rodno uravnoteženom Parlamentu nakon europskih izbora 2019., ali ističe postojeće razlike među državama članicama u pogledu razine zastupljenosti žena; u tom pogledu potiče provedbu odredbi o novom

europskom izbornom zakonu koje je Parlament donio 3. svibnja 2022.;

24. smatra da bi države članice trebale razmotriti usklađivanje i snižavanje minimalne dobi za glasanje te minimalne dobi za kandidiranje, kako je navedeno u prijedlogu izbornog zakona i zaključcima Konferencije o budućnosti Europe;

Institucijska otpornost

25. smatra da dezinformiranje i vanjsko upletanje predstavljaju ozbiljan napad na integritet izbornog postupka i na europsku demokraciju; naglašava da digitalne platforme imaju ključnu ulogu u borbi protiv dezinformiranja;

26. prima na znanje napore koje su institucije EU-a uložile u borbu protiv dezinformiranja i vanjskog upletanja, kao što su Kodeks dobre prakse u suzbijanju dezinformacija iz 2022. i sustav brzog uzbunjivanja; ističe, međutim, potrebu za snažnijim zaštitnim mjerama i mjerama protiv dezinformiranja te protiv unutarnjeg i vanjskog upletanja u izborni proces; obvezuje se da će pojačati napore u borbi protiv pokušaja vanjskog upletanja unutar Europskog parlamenta;

27. skreće pozornost na tekuće međuinstitucijske pregovore o prijedlozima uredbi Europskog parlamenta i Vijeća o europskim političkim strankama i zakladama; poziva Komisiju i Vijeće da nastave s međuinstitucionalnim pregovorima u duhu iskrene suradnje; pozdravlja dogovor suzakonodavaca o Uredbi Europskog parlamenta i Vijeća o transparentnosti i ciljanju u političkom oglašavanju; pozdravlja provedivost nekih njezinih odredbi, kao što su one o nediskriminaciji, uoči izbora 2024.; poziva države članice da u potpunosti provedu ostale odredbe Uredbe nakon što one stupe na snagu;

28. podsjeća da je Parlament donio rezoluciju i trenutačno radi na prijedlozima za izmjenu Ugovorâ, među ostalim kako bi se povećao demokratski legitimitet EU-a i kako bi se omogućilo odgovarajuće daljnje postupanje u vezi s prijedlozima usvojenima na Konferenciji o budućnosti Europe; konstatira da su izbori 2024. jedinstvena prilika za pokretanje rasprave na razini EU-a o reformi Unije na temelju prijedloga za reformu Ugovorâ koje je iznio Parlament; poziva Europsko vijeće da žurno usvoji stajalište o organizaciji konvencije nakon što Parlament usvoji svoje prijedloge; ponavlja svoju potporu reformi Ugovorâ u tom kontekstu;

29. poziva na reformu Ugovorâ te potiče Vijeće i, u konačnici, Europsko vijeće da djeluju u skladu s njegovim prijedlogom o aktivaciji članka 48. UEU-a kako bi se uspostavila konvencija;

30. ističe potrebu za jačanjem povjerenja biračkog tijela u izborne postupke osiguravanjem da svi izbori budu slobodni i pošteni; u tom pogledu napominje da je OESS od 6. do 9. studenoga 2023. proveo

misiju za procjenu potreba u četirima državama članicama kako bi razmotrio pripremu misije za promatranje europskih izbora; predlaže predsjedništvu Vijeća da potakne države članice da OESS-u pošalju poziv za promatranje europskih izbora i da u potpunosti iskoriste tu mogućnost;

31. traži od svojeg Odbora za ustavna pitanja da ispita bi li se neke odredbe i preporuke iz ove Rezolucije mogle uključiti u Poslovnik Parlamenta;

°

° °

32. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću i Komisiji.